

4. Posterrak

Mintzanet: euskara on line. Mugak gainditzen

Ainara Loiarte Mendizabal

Mintzanet

ainara@mintzanet.net

Laburpena

Mintzanet Osakidetzan euskara sustatzeko balio dezakeen on line tresna da. Mintzaneten bi erabiltzaile mota daude: bidelagunak (euskaraz ongi dakiten laguntzaileak) eta bidelariak (praktikatu nahi dutenak, eta parte hartu ahal izateko B1 maila izan behar dutenak). Elkarrizketak bat batekin izango dira, bidelari bat bidelagun batekin. Mintzanetek ez du helburu didaktikorik. Praktika librea da helburua: lotsa kentzea, erraztasuna irabaztea, jariotasuna lortzea... Nahi dutenaren inguruan hitz egin dezakete edo guk planteatzen ditugun gaien inguruan. Saioak astean ordubetekoak izaten dira, Skypez, WhatsAppz edo bikotekidearekin adostutako programaren bidez. Bakoitzak erabaki dezake zein egun eta ordutan hitz egin nahi duen. Hala ere, saioak antolatzekeo malgutasuna dute eta, bikotekidearekin adostuz gero, eguna alda dezakete.

Osakidetzan, 2017ko martxotik ekainera bitartean, esperientzia pilotua jarri genuen martxan eta, bertan, bost bikotek hartu zuten parte. Eraitza oso positiboa izan zenez, 2018an Osakidetzan txertatu genuen proiektua, urtarriletik ekainera bitartean. Bertan 138 bidelarik eta 27 bidelagunek eman zuten izena eta, azkenean, 20 bikotek hartu dute parte.

Bi kasuetan, balorazioak oso positiboak izan dira. Erabiltzaileek asko eskertu dute Osakidetzako beste langile batekin hitz egin ahal izatea, esparru ez-formal eta konfiantzazko batean. Parte hartu duten ia pertsona guztiek errepikatzeko asmoa agertu dute eta gure asmoa da, orain 20 bikote dauden lekuan, 2.000 egotea, argi baitago erabilgarria dela partaide ororentzat.

Begi-bistakoa da Osakidetzako langileek euskara erabili nahi dutela eta, gainera, laguntzaileek egiten duten esfortzua eskertzen dutela. Gure ustez, egingarria da euskara gehiago erabiltzeko aukera, eta horreklangileen arteko harremana sendotzeko ere balio lezake.

Ainara Loiarte Mendizabal

Euskara Plana eta euskara sustatzeko ekintzak Matia Fundazioan

Euskara talde teknikoa: Ainhoa Arrillaga, Blanca Garay, Ainhoa Fernandez, Urko Lekuona, Nerea Mendizabal, Ana Orbegozo, Elena Zubizarreta

blanca.garay@matiafundazioa.eus

Laburpena

Matia Fundazioaren hizkuntza politikaren helburu nagusia hizkuntza eskubidea bermatu ahal izatea da langileei eta bezeroei. Batez ere, adineko pertsonen, haien familiartekoen eta ingurukoen ematen diegu arreta. Oso garrantzitsua da harremana eta ulermena ona izatea, eta nork bere ama hizkuntzan komunikatzeko gaitasuna eta aukera bermatzea da gure helburua. Hala ere, langileen profil profesionalagatik, zailtasunak izaten ditugu guztiak elebidun izateko, eta horren aurrean zenbait aukera eskaintzen ditugu.

Matia Fundazioan 2007. urteaz geroztik Euskara Plana dugu, kudeaketa estrategikoaren azpiprosesutik eratorrita. Lan-ildotzat ditugun helburuen harira, azken urteotan hainbat ekintza egin ditugu. Hona hemen adibide batzuk:

- Sistema informatiko propioa dugu euskarazko bertsioan
- Langile euskaldunak identifikatzeko mahai gainekoak eta txapak erabiltzen ditugu
- “Euskaraz” logoa sortu da, Osakidetzaren antzekoa, jarraipena ematearren eta errazago identifikatzeko.
- Sistema informatikoan bezero bakoitzak duen hizkuntza lehentasuna bete behar da nahitaez. Familiartekoena ere jasotzeko aukera dago.
- Langile berriak kontratatzekeo prozesuan, euskara nahitaezkoa da, eta, posible ez bada, lehenetsi eta baloratu egiten da.
- Langileek euskara gaitasunik ez badute, beste zenbait bide jorratzen dira: sentsibilizazioa, euskara erabiltzeko gida eta euskara ikastaroetan parte hartzeko aukera.
- Euskara erabiltzeko gida sortu dugu, egunerokoan erabiltzen diren esaldi eta termino ohikoenak langileen eskura jartzeko.
- Mintzalagun antzeko ekimenak sortu ditugu
- Matiako zentro bakoitzean euskara erreferente bat dago, eta hori da ekimenak sortzeko eta lana aurrera eramateko eragile garrantzitsua.
- Korrikan parte hartzen dugu
- Euskararen Nazioarteko Eguna ospatzen da hainbat ekimenekin.

Ainhoa Arrillaga, Blanca Garay, Ainhoa Fernandez, Urko Lekuona, Nerea Mendizabal, Ana Orbegozo, Elena Zubizarreta

- Bikain ziurtagiria lortu dute aurkeztu diren zentroek: Fraisoro, Petra Lekuona, Iza eta Otezuri.

Interpretazio Zerbitzuaren ebaluazioa

Ainhoa Mentxaka, Regina Larruzea eta Natalia Elvira

Euskara Zerbitzu Korporatiboko itzultzaile-interpreteak

itzulpenak.erakundezentrala@osakidetza.eus

Laburpena

Osakidetza 2. Euskara Planean¹, 2017-2020rako Erronka eta proiektu estrategikoetan² eta Erdi-mailako arduradunen eskuliburuan³ aipatzen den legez, Euskara Zerbitzu Korporatiboan itzultzaile-interpreteak daude euskara ez dakitenekin ere euskaraz lan egin ahal izateko askotariko bilera eta jardunaldietan. 2013tik hona, hainbat neurri hartu dira zerbitzua eskaintzeko: materiala erosi, hiru interprete profesional kontratatu, eta zentroetako behar teknikoak aztertu, beharrizanei egokitzeko. Hiru interpretazio-sistema erabiltzen ditugu: kabinako ekipo finkoa, bigarren ekipo eramangarria eta Interprest aplikazio eta routerra.

Orain arte eman dugun interpretazio zerbitzua ebaluatzeko, batetik, 2017tik hona egindako saioen barne balorazioa aztertu dugu eta IZOko⁴ eta EHUko interpretazio zerbitzuko kideekin bildu gara, haien esperientziatik ikasteko. Bestetik, 2018ko udan 5 itemeko inkesta bat bidali diegu zerbitzuko erabiltzaileei. Interpretazio zerbitzuan egin dugun barne balorazioaren arabera, saioen erdia baino gehiago egin dira baldintza onetan; hala ere, hainbat saiotan izan dira arazo teknikoak eta, batez ere, antolakuntzako hutsuneak (dokumentazioa interpreteei ez bidaltzea...). Erabiltzaileen asebetetzeari dagokionez, j a s o t a k o erantzun urrietan denek ontzat edo bikaintzat jo dute zerbitzua.

Ondorioz, esan daiteke ebaluazioa bera maizago eta zehatzago egin behar dela, bai datuak hobeto aztertzeko, bai erabiltzaileekin pedagogia gehiago egiteko eta haien mesedetarako antolakuntza hobetzeko. Bide horretatik, interpretazio-zerbitzu hobe eskaintzeko gai izango gara.

Gako-hitzak: interpretazioa, komunikazioa, ebaluazioa, inkesta

Erreferentziak

1. Osakidetza, *Osakidetzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko 2. Plana 2013- 2019*, (2013)

Ainhoa Mentxaka, Regina Larruzea eta Natalia Elvira

2. Osakidetza, *Osakidetzaren erronkak eta proiektu estrategikoak 2017-2020*. (2017)
3. Osakidetza, *Erdi-mailako arduradunak*. (2018)
4. J. Urkia, *Interpretazioa: Nora goaz, norantz joan nahi dugu?*, Senez 37, 2009ko urria.

Bor-bor hizkuntzak piztu

Araba ESik bultzatutako egitasmoa hizkuntzak aktibatze

Aintzane Larretxi (Administraria), Maddalen Garcia-Escudero, Amaia Ugartemendia (Teknikariak), Rosa Maria Valverde (Gainbegiralea), Guillermo Aguirre (komunikazioa)

Arabako Unibertsitate Ospitalea - Osakidetza

aintzane.larretximartinez@osakidetza.eus

Laburpena

Proiektu honen bidez Araba ESik lortu nahi du Erakunde Sanitario Integratuko profesionalen hizkuntza ezagutza aktibatu eta pizteko saiakera egituratu eta koordinatu bat eskaintzea; profesionalen eta unitateen harreman sareak trinkotzea, parte hartzea bultzatzeko helburuz; eta espazio berriak irekitzea, hizkuntzen arteko oreka lortzeko asmoz. Guztion artean helburuak eta neurriak adostea bilatzen da, eta horiek finkatu ondoren praktikara eraman eta azkenean betetze maila eta asebetetze maila neurtzea. Horren guztiaren bidez, zailtasunak eta indarguneak identifikatzen joango gara, proiektua erakundearen egunerokotasunean txertatzeari begira, hori baita bidea erabilera planari sendotasuna eta zabalkundea emateko. Erabiltzaileei kalitatezko osasun zerbitzuak eskaintzeko modu bakarra horixe dela sinesten dugu. Alde horretatik, gure egiten ditugu zerbitzuen eraginkortasun eta kalitate printzipioak eta, bide batez, osasun zerbitzu gizatiarragoak izateko gure aletxoak jartzen ari garelakoan gaude.

Azkenik, proiektu honek bere helburuen artean du EAEko lege-oinarriak Nazio Batuen giza eskubideen Aldarrikapen Unibertsala (1948) garatzeari buruz adierazitakoa (1982ko euskararen legea eta 67/2003 Dekretua euskararen erabilera arautzen duena).

Gako-hitzak: Bor-bor, hizkuntza aktibazioa: egituratu eta koordinatu, harreman sareak indartu

Erreferentziak

1. Iñaki Martinez de Luna (2012), egoeraren gaineko gogoetak eta norabide proposamenak. BAT soziolinguistika aldizkaria.

Aintzane Larretxi, Maddalen Garcia-Escudero, Amaia Ugartemendia, Rosa Maria Valverde, Guillermo Aguirre

2. EUSTAT (2016)ko euskararen inguruko datuak
3. Euskararen Datu Basea (EDB) . Soziolinguistika klusterra.

Itzulpen lagundua

Eguzkiñe Gezuraga Barrena¹, Natalia Elvira García²

¹*Osakidetzako Euskara Zerbitzu Korporatiboko Euskara Teknikaria*

²*Osakidetzako Euskara Zerbitzu Korporatiboko itzultzaile-interpretea*

natalia.elviragarcia@osakidetza.eus

Laburpena

Osakidetzan euskaraz lan egin nahi duten langileei laguntzeko, eta historia kliniko elebidunaren alde pausoak emateko helburuz, Osabar deitu dugun aplikazioa sortu dugu, Justizia Sailean egindako lana oinarri hartuta¹: hainbat termino eta esaldiren itzulpena emateaz gain, zalantzak eta iradokizunak bidaltzeko gai izango zen tresna irudikatu genuen. Hartara, Osakidetzaren itzulpen memoria, hainbat baliabide (hiztegi orokorrak, osasun hiztegiak...) batu ditugu. Gainera, eskatutako itzulpena ez badago itzulpen memorian, Euskara Zerbitzuan galdera egiteko aukera ematen du aplikazioak. Egindako kontsulta horiekin guztiekin, aplikazioa elikatu egiten da, kudeaketarako prestatu den osagarri baten bitartez.

Osabar Osabide Global aplikazioan txertatu da (historia klinikoa bistaratzeko erabiltzen dena), E-Osabide kudeaketarako aplikazioan, eta zenbait ekipotako Word aplikazioan. Ondoren, proba pilotua abiatu dugu Goierri/Urola Garaia ESiko Pertsonal Sailean, eta Donostialdea ESlan. Pilotu horretatik emaitza hauek atera dira: tresna erabiltzen erraza da, aproposa gure helburuak lortzeko, eta, nahiz eta ez duen interakzio handiegirik eragin oraingoz Euskara Zerbitzuarekin, langileek erabiltzen dute zalantzak bidaltzeko beharra dutenean.

Horiek horrela, argi ikusi dugu tresna egokia dela, baina ez dela nahikoa. Garatzen eta sakontzen jarraitu behar da. Proiektuarekin aurrera egiteko zerbitzuen arteko elkarlana funtsezkoa izan den bezala, guztion inplikazioa ezinbestekoa da hura garatu eta ezartzeko, eta, horrela, Osakidetzako 2. Euskara Planean² nahiz Erronka eta Proiektu Estrategikoetan³ agindutakoa betetzeko.

Gako-hitzak: itzulpena, lagundua, Osabar

Erreferentziak

1- Arauzo, Xabier; Balerdi, Xabier; Gorostiza, Aitor; Laiz, Carmen, Yurramendi, Xabier: Itzulpen automatikoaren aplikazioa EAeko epaitegietan. SENEZ 32 (2007)

Eguzkiñe Gezuraga Barrena, Natalia Elvira Garcia

- 2- Osakidetzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko 2. Plana 2013-2019. (2014) 3-
Osakidetzaren erronkak eta proiektu estrategikoak 2017-2020. (2017)

OSATERM: Osasun-terminoak kudeatzeko aplikazioa mugikorrentzat

Eneko Sampedro Pozo, Olatz Perez-de-Viñaspre eta Maite Oronoz

UPV/EHUko Ixa taldea

n3k0@riseup.net

Laburpena

Osaterm osasun-terminoak kudeatzeko mugikorrentzako aplikazioa da¹, Android eta iOS sistema-eragileentzako garatutakoa. Indargune nagusia honakoa du: euskarazko osasun-terminoak kontsultatu eta balidatu daitezke *Osaterm* erabiliz. Jakina da osasungintzaren munduan euskararen normalizaziorik ez dagoela, eta hizkuntza horretan dauden baliabideak urriak direla. Aplikazio honek normalizazio prozesuan lagun dezake, euskarazko terminologia bat zehazteko.

Osaterm-ek SNOMED CT (Systematized Nomenclature of Medicine – Clinical Terms)² terminologia kliniko eleaniztuneko kontzeptu eta terminoekin egiten du lan eta bi funtzionalitate nagusi ditu. Alde batetik, SNOMED CTko eduki terminologikoa kontsultatzea, hau da, bilatu nahi den terminoa idatzi eta termino horren informazioa agertzea. Bilaketak hiru hizkuntzatan egin daitezke: euskaraz³, gaztelaniaz eta ingelesez. Termino bakoitzaren informazioan jasotzen dira itzulpenak, kontzeptuarekin lotutako sinonimoak eta esanahiarekin lotutako terminoaren guraso eta umeak.

Beste aldetik, SNOMED CTren edukia itzulpen automatikoa baliatuz euskaratu denez, baliteke terminoren bat gaizki idatzita egotea edo egokia ez izatea. Horretarako, aplikazioak terminoen balidazioa egiteko funtzionalitatea dauka. Termino horren sinonimo guztiak agertuta, erabiltzaileek horiek egokitzea eman, baztertu, aldaketak egin edo berriak proposatu ditzakete. Balidazio horiek guztiak gorde egiten dira, eta etorkizunean erabil daitezke normalizazio prozesuan laguntzeko.

Gako-hitzak: osasun-terminoak, mugikorra, aplikazioa

Erreferentziak

1. E. Sampedro, *Osasun-Terminoak Kudeatzeko Aplikazioa Mugikorrentzat: Osaterm*. UPV/EHUko Informatika Ingeniaritzako Gradu Amaierako Lana, (2018).
2. K. Donnelly, *SNOMED-CT: The advanced terminology and coding system for eHealth*. *Studies in health technology and informatics* 121 (2006):279.

Eneko Sampedro Pozo, Olatz Perez-de-Viñaspre, Maite Oronoz Garcia

3. O. Perez-de-Viñaspre, *Osasun-alorreko termino-sorkuntza automatikoa: SNOMED Ctren eduki terminologikoaren euskaratzea*. UPV/EHUko Informatikan Doktorego-tesia (2017).

Gamifikazioa: Hizkuntza-irizpideak transmititzeko tresna eraginkorra Baietz erronkari!

Jabier Gomez Aginaga¹, Iratxe Sustatxa Martinez², Raquel Benito Ruiz de la Peña³, María Carmen Matthies Baraibar⁴

¹ EEC ESiko Euskara teknikaria

² EEC ESiko Euskara teknikaria

³ EEC ESiko Berrikuntza teknikaria

⁴ EEC ESiko Prestakuntza atalburua

euskara.ezkerraldeaenkarterricruces@osakidetza.eus

Laburpena

Sarrera. Ezkerraldea Enkarterri Cruces Erakunde Sanitario Integratuak (EEC ESI) ahalegin handiak egin ditu bi hizkuntza ofizialen erabilera-irizpideak zabaltzeko; hala ere, egindako neurketek erakutsi dute hobetzeko tarte handia dagoela oraindik.

Erronkari heltzeko, estrategiaz aldatu eta tresna berritzaileak erabili behar direla uste dugu.

Helburua da Hizkuntza ofizialak erabiltzeko protokoloaren betetze-maila hobetzea EEC ESiko pertsonal administratiboaren artean; eta hasierako hipotesia da Serious game edo Joko Serioa hizkuntza ohituretan eragiteko tresna eraginkorra izan daitekeela.

Materialak eta metodoak. Gamifikazioa da jokoekin zerikusirik ez duten jardueretan joko-estrategiak erabiltzea, hartzailearen jarreran aldaketa bat eragiteko¹, hala nola motibazioa areagotu, ohitura berriak bultzatu, jokamoldeak entrenatu, protokoloak barneratzea, eta abar.

Hortaz, hizkuntza-irizpideak zabaltzeko joko interaktibo bat sortu dugu. Jokoa diseinatzean, bi alderdi hartu dira kontuan: ezagutzaren transmisioa (ikaskuntza) eta alderdi emozionala (pazientearekiko enpatia sortzea).

Emaitzak. Hiru adierazle hartu dira kontuan:

- Inpaktua: ia langile guztiek parte hartu dute. Batez beste, 11 minutuz.
- Balorazio-inkestak: 5 puntutik, batez beste, 4'175 ematen diote. Lehenengo agurra beti euskaraz egiten ez zuten langileen % 57k adierazten dute jolastu ondoren

Jabier Gomez Aginaga, Iratxe Sustatxa Martinez, Raquel Benito Ruiz de la Peña, María Carmen Matthies Baraibar

sarriago egiten dietela harrera euskaraz pazienteei.

- Neurketa: irailaren hasieran izango ditugu emaitzak.

Ondorioak. *Baietz Erronkari!* joko serioa tresna eraginkorra da ohitura berriak sortzen laguntzeko; kasu honetan, hizkuntza-irizpideak barneratzeko.

Aurrera begira, asmoa da proiektua beste lanbide-talde batzuei zabaltzea, jokoaren baliabideen atala gehiago garatzea eta jokalariren errepikapen-kopurua handiagotzea.

Gako-hitzak: Gamifikazioa, hizkuntza-irizpideak, hizkuntza-aukera, empatia

Erreferentziak

1. J.L. Ramírez Cogollor. Gamificación. Mecánicas de juegos en tu vida personal y profesional. Editorial RC. (201

“Hitz egin” hizkuntza ohituren aldaketa osasun alorrean

Jon Irizar

Mutualia Egoitza Operatiboa

jirizar@mutualia.es

Laburpena

Mutualia Gizarte Segurantzarekin lankidetzan duen 2 zk.ko mutua da, eta bertan, besteak beste, osasun zerbitzuak eskaintzen dira. Horiek euskaraz ere eskaintzeko eta lana euskaraz ere egiteko asmoz, abian jarri dugu “Hitz egin” hizkuntza ohituren aldaketa sustatzeko esperientzia pilotua. Dinamika horren oinarria *eusle metodologia*¹ izan da, eta horri hainbat aldaketa egin dizkiogu erangikorragoa izan dadin eta gure egoerara hobeto egokitu dadin. Metodologia oso sinplea du, eta parte hartzaileek fitxa eta galdetegi batzuk bete behar dituzte esperientziaren hasieran eta bukaeran. Beasaingo osasun zentroko langileek parte hartu dute eta urte erdiko iraupena izan du, epe horretan guztira 6 ebaluazio egin dira. Orokorrean, parte hartzaileek adierazi dute esperientzia oso ona edo bikaina izan dela eta euskara sustatzeko dinamika oso ona dela. Lortu diren emaitzak oso positiboak izan dira. Halaber, egitasmoarekin hasi aurretik lan harremanetan erabiltzen zen hizkuntza gaztelania zen, nahiz eta langile gehienak euskaldunak izan, eta urte erdi pasa ostean, euskara gehiago erabiltzea lortu da. Beraz, uste dugu, oso eraginkorra izan den dinamika dela eta beste osasun zentro eta zerbitzuetan frogatu daitekeela.

Gako-hitzak: Hizkuntza ohitura, Euslea, Mintzagrama

Erreferentziak

1. P. Jauregi, P. Suberbiola, *Aldahitz Ikerketa:2014: eusle metodologia eta hizkuntza ohituren aldaketa lan munduan*, Argitalpen digitala, Soziolinguistika Klusterra (2015)

Jon Irizar

Euskarazko arreta Azpeitiko osasun zentroan

Leire Arabaolaza, Ane Illarramendi, Arrate Ugarte, Maria Gerriko, Mikel Galparsoro

Azpeitiko Osasun Zentroa - Goierri Urola - Garaiko ESI - Osakidetza

leire.arabaolaza@gmail.com

Laburpena

Sarrera. Azpeitian (Gipuzkoa) 14.817 biztanle daude, horietatik % 83,69 euskal hiztuna da, EUSTATEko azkenengo galdeketa arabera (2016) [1]. Osakidetzaren Euskara Planean % 100eko derrigortasun-data eta % 100ko hizkuntza-eskakizuna eskatzen zaigu; hau da, langile guztiei eragiten die. Azpeitiko langileen % 82k du hizkuntza-eskakizuna egiaztatuta, osasun-zentroko (lehen mailako arreta eta EAG) 45 langileetatik 37k, hain zuzen. Gure helburua da Azpeitiko herritarrek duten asebetetze-maila ezagutzea osasun-zentroan eskaintzen den euskarazko arretaren inguruan.

Materialak eta metodoak. Osakidetzak II. Euskara Planeko tarteko ebaluaziorako erabilitako inkesta hartu dugu erreferentziatzat. Bertan aztertzen da erabiltzaileek osasun-zentroan edo ospitalean azken aldietan izandako euskararen presentzia eta erabilera nolakoak izan diren. Galdeketa, familia-mediku, pediatra, erizain, EAG eta administrazioko langileei erreferentzia egiten zaie, baita idatziz eskainitako informazioari ere. Galdeketa era presentzian eta telefonoz egin zaie 69 erabiltzaileri.

Jasotako erantzunak datu-base batean sartu dira dagokion analisi estatistikoa egiteko helburuz. Maiztasun absolutu eta erlatiboak erabiliz egin da emaitzen deskribapena.

Emaitzak: Erabiltzaileen % 98,6k dio harrera-zerbitzuan agurra eta lehenengo esaldia euskaraz izan dela. Horrez gain, % 84,1ek beti edo gehienetan bere mediku eta erizainarekin euskaraz egiteko aukera dutela adierazi zuen. Azpeitiko erabiltzaileek osasun-zentroko euskararen erabilerari emandako nota orokorra 8koa izan da. Era berean, mediku eta erizainek ematen duten idatzizko dokumentazioaren % 66,6 beti edo gehienetan euskaraz dagoela eta zentroan dauden poster-kartelen % 84 beti edo gehienetan euskaraz daudela diote. Galdetutakoen % 13k bakarrik adierazi du bere lehentasuneko hizkuntza zein den galdetu zaiola. Bestalde, pertsonal sanitarioa «e» letrarekin identifikatuta ikusi dutela dio % 27,5ek.

Gako-hitzak: itzulpena, lagundua, Osabar

Leire Arabaolaza, Ane Illarramendi, Arrate Ugarte, Maria Gerriko, Mikel Galparsoro

Ondorioak. Orokorrean Azpeitiko biztanleria oso gustura dago bere osasun-zentroan euskarak duen presentziarekin. Harrera-zerbitzuan egiten den euskararen erabilera azpimarratu nahi genuke beste datu guztien gainetik. Hala ere, erizain eta medikuekiko asebetetze-maila ere altua izan da. Bestalde, erantzunetan islatu da erabiltzaileek ez dutela «e» letraren esanahia eta erabilera ezagutzen.

Are gehiago, zein hizkuntzatan artatuak izan nahi luketen ez zaiela galdetu adierazi eta horren falta sentitu dute herritarrek. Hala ere, beste arrazoi batzuk direla medioaurreko batean Azpeitiko Osasun Zentroan egindako kanpaina baten ondorioz islatu zenez, paziente kopuru handi batek euskal hiztunak direla adierazi zuten beren historian dira, % 40k 2018ko uztailean hain zuzen ere.

Gako-hitzak: euskara, arreta, asebetetze-maila

Erreferentziak

1. Euskal Estatistika Erakundea. EUSTAT. Azpeitia: Conoce la realidad estadística actual y la evolución histórica de tu municipio [Internet]. 2016. Erabilgarri: http://www.eustat.eus/municipal/datos_estadisticos/azpeitia_c.html
2. Osakidetzako II. Euskara Planaren Tarteko Ebaluazioa Erabiltzaile Euskaldunentzako Inkesta. 2013.

Afasia euskaraz ebaluatzeko tresna berria bidean: CATaren egokitzapena

Marie Pourquié Bidegain^{1,2}, Amaia Munarriz-Ibarrola^{1,3}

¹ *ELEBILAB Ikertaldea*

² *IKER UMR5478*

³ *Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU*

mariepourquieweb@gmail.com, amaia.munarriz@ehu.eus

Laburpena

Afasia euskaraz ebaluatzeko tresna estandarizaturik ez dago oraindik. Gehienetan, ebaluazioa erdaraz egiten da edo, euskaraz egitekotan, logopedek berek itzulitako estandarizatu gabeko tresnen oinarrian. Hortaz, ebaluazioaren fidagarritasuna zalantzan jar liteke, eta ikerketen garapena ere oztopatzen du. Bestetik, gaixo eta senideei deserosotasuna eragin diezaieke hizkuntza hori ez bada haien egunerokoan gehien eta modurik naturalenean erabiltzen dutena.

Poster honetan aurkeztu nahi dugu gabezia horri aurre egiteko bidean den *Comprehensive Aphasia Testaren*¹ euskal egokitzapena. Jatorriz ingelesez diseinatu zen test hori gaur egun Europako hamalau hizkuntzatarara egokitzen ari da, euskara tartean². Aurkeztu nahi ditugu egokitzapen prozesuan izaten ari garen erronka nagusiak, hartutako erabakiak eta tresna estandarizatzeko emandako urratsak, lan honek euskal osasungintzari ekarriko dion onura nabarmenduz.

Zenbait adibide zehaztetan oinarrituta, erakutsiko dugu test bat egokitzea ez dela jatorrizko testa itzultzea. Hain zuzen, aditzera eman nahi dugu Euskal Herri osoan erabilgarria den tresna estandarizatu bat garatzeko ezinbestekoa dela aldagai psikolinguistiko (hitzen luzera, maiztasuna, irudikagarritasuna) eta soziolinguistikoak kontuan hartzea, euskal gramatikan oinarritzeaz gain. Zenbait kasutan, aldagai horietariko batzuk lortzeko berariazko azterketak egin ditugu. Adibidez, euskaraz hitzen irudikagarritasun-baliorik ez dagoenez, online galdetegi bat prestatu genuen euskal egokitzapenerako hautatutako hitz guztiak hartuta (N = 286), eta euskalki desberdinetako 43 euskaldunen datuak lortu genituen³.

Euskal egokitzapena prestatzea erronka handia bada ere, egingarria da, eta horren erakusgarri da urrats garrantzizkoak emanda ditugula jada. Oro har, ebaluazio-tresna hori oso garrantzizkoa izango da hainbat mailatan, bai osasunari eta ikerketari begira

Marie Pourquoié Bidegain, Amaia Munarriz-Ibarrola

(nazioartean ere⁴); aukera eskainiko die afasiadun euskaldunei ebaluazioa euren lehen edo bigarren hizkuntzan egiteko tresna estandarizatu baten oinarrian.

Gako-hitzak: afasia, ebaluazio-tresna, elebitasuna, euskara, neurolinguistika

Erreferentziak

1. K. Swinburn, G. Porter and D. Howard, *The Comprehensive Aphasia Test*, Psychology Press, Hove, UK (2005) 311.
2. V. Fyndanis, M. Lind, S. Varlokosta, M. Kambanaros, E. Soroli, K. Ceder, et al. *Clin Linguist Phon* Vol. **31** (2017) 697.
3. Munarriz and M. Pourquoié, in: *II IkerGazte Nazioarteko Ikerketa Euskaraz: Giza zientziak eta artea*, edited by I. Alegria, A. Latatu, M.J. Ormaetxebarria and P. Salaberri, (Udako Euskal Unibertsitatea, Bilbo, 2017), pp. 80-87.
4. Rofes, L. Zakariás, K. Ceder, M. Lind, M.B. Johansson, V. de Aguiar, et al. *Behav Res Methods* Vol. 50 (2018) 1187.

GNS-10-AKaren euskararako egokitzapena

Natalia Elvira García¹, Olatz Pérez de Vinaspre²

¹ *Osakidetzako Euskara Zerbitzu Korporatiboko itzultzaile-interpretea*

² *UPV/EHUko Ixa Taldeko Ikerlaria. Informatikan Doktorea.*

natalia.elviragarcia@osakidetza.eus

Laburpena

Sarrera. Osakidetzaren 2. Euskara planean¹ historia kliniko elebidunaren bidean aurrerapausoak ematea onartu zen. Pausoetako bat Gaixotasunen Nazioarteko Saillkapenaren 10. bertsioaren aldaera klinikoa edo GNS-10- AK (95.000 termino +/-) euskarara egokitzea izan da, barne mailan erabiltzen diren estandarrak elebidunak izateko, eta hala Osakidetzaren erronkak eta proiektu estrategikoak 2017-2020² dokumentuan ezarritako helburuekin bat etortzeko.

Metodologia. Euskaratze hori eskuz egitea lan eskergea da eta lan horretarako adimen artifizialak eskaintzen dituen abantailak erabili ditugu. Horrela, erregeletan oinarritutako sistema adimentsu bat garatu dugu terminoen itzulpena lortzeko. Erregeletan eta hizkuntzan oinarritutako sistema horrek terminoen baitako egitura semantikoak erabiltzen ditu itzulpenetarako, termino nagusiaren barruan dauden termino laburragoen itzulpenak baliatuz. Balidazio prozesurako, web aplikazio bat ere garatu dugu, eta terminologian zein itzulpenean aditu batek berak sortutako itzulpena berrikusi eta ontzat emateko, ahalik eta modu eroso eta azkarrean.

Horren bidez adituak ontzat ematen du edo berrikusi eta aldatzen du terminoa. Berrikusitako terminoekin, erregela berriak sortzen ditugu eta sistema adimentsua berrentrenatuz termino zehatzagoak, luzeagoak eta zuzenagoak lortzen ditugu³.

Emaitzak. Egun 20.000tik gora termino daude itzulita eta balioztatuta. Sistemak oso emaitza onak ematen ditu eta % 60an adituak ez dio inolako aldaketarik egin sistemak proposatutako itzulpenari.

Ondorioak. Erritmo honetan, urte eta erdian GNS10a osatzen duten termino guztiak itzulita eta balioztatuta egongo dira. Horri esker, e-Osabideren kode guztiak itzulita egon ahal izango dira, eta etorkizunean SNOMED CT ofizialki euskaratzeari ekin ahal izango diogu.

Gako-hitzak: itzulpena, itzulpen automatikoa, GNS-10-AK

Natalia Elvira García, Olatz Perez de Vinaspre

Erreferentziak

- 1- Osakidetzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko 2. Plana 2013-2019. (2014)
- 2- Osakidetzaren erronkak eta proiektu estrategikoak 2017-2020. (2017)
- 3- Perez-de-Viñaspre O., Oronoz M., Elvira N. (2018). KabiTermICD: Nested Term Based Translation of the ICD-10-CM into a Minor Language. *MultilingualBIO: Multilingual Biomedical Text Processing*, 25.